

STIL-prosjektet

Læringslyst og læringsbehov

ProTed, Institutt for lærerutdanning og pedagogikk, UiT
Ref.nr: 2018/72

Læringslyst og læringsbehov

Delrapport STIL-prosjektet.

v/ Anne Eriksen, Tove Leming og Siw Skrøvset, UiT.

1) Prosjektets kontekst og utgangspunkt

UiT Norges arktiske universitet var den første institusjonen som la grunnskolelærerutdanningen om til en masterutdanning, fra 2010. Til tross for god evaluering av følgeforskning, gode tilbakemeldinger fra studenter og praksisfeltet, viste studiebarometeret i 2017 at studentene ikke var fornøyd med vår lærerutdanning. Samtidig var det en utfordring at studentene brukte for lite tid på studiene sine. Dette ble i hovedsak møtt ved å øke antall arbeidskrav og oppfølging gjennom obligatoriske arbeider, uten at dette hadde ønsket effekt. Utgangspunktet for dette prosjektet var at en del av retorikken rundt studentintensive læringsformer syntes å ha utgangspunkt i en kontrollert ytre motivasjon. Alternativet er indre motivasjon, der studiearbeidet utføres fordi det oppleves som interessant og arbeidet gir glede og tilfredsstillelse. Prosjektets overordnede mål er å heve både studentenes og lærerutdannetes kompetanse når det gjelder læringslyst og læringsbehov, samt kompetanse i å arbeide i profesjonsfellesskap. Vi tok utgangspunktet i at studentene våre ønsker å bli lærere, og at lærerutdannede må utvikle kompetansen samtidig som studentenes kompetanse utvikles.

Om lærerutdanningen ved UiT:

UiT sin nye lærerutdanning har følgende profil:

- * En praksisnær master
- * Mer varierte og mer profesjonsrettede arbeidskrav og eksamener
- * FoU fra første dag (eget FoU-emne i utdanningen) med vekt på hva læreren gjør og hvordan elevene deltar og lærer
- * Mer praksis med klare læringsmål, som hele tiden utvikles som en del av universitetsskoleprosjektet.

2) Prosjektdesign og gjennomføring

STIL-prosjektet er inndelt i to faser, og pågår hele første studieåret for GLU.

«Oppstart med STIL» er fase 1 i prosjektet. Fase 2 «Fortsettelse med STIL», inneholder team-møter, personalseminar og workshop for studentene.

Fase 1 «Oppstart med STIL»

Vi ønsket at våre nye studenter skulle utfordres til å reflektere over hvorfor de hadde valgt læreryrket; hva de tenker om *hva* en god lærer er, og *hva som skal til* for å bli en god lærer. Med dette ønsket vi å få frem læringslysten hos studentene, samt erkjennelse av hva de trengte å lære noe om, altså læringsbehovet. Vi laget derfor et oppstartsprosjekt, «Oppstart med STIL», med program som gikk over de åtte første dagene i til de nye studentene. Her kombinerte vi våre aktiviteter med andre studentaktiviteter i regi av studentforeninger, UiT sentralt, etc.

De delene STIL-prosjektet tok ansvar for, beskrives her:

Den første dagen de møtte på campus, like etter velkomsttalen, etablerte vi kafedialoger hvor studentene ble tilfeldig plassert på bord i lokalet i grupper på 6-8. Målet var å bli kjent, samt å starte prosessen med å reflektere over spørsmålene nevnt over. Videre ønsket vi å fokusere på fagovergrepene tema som *kommunikasjon, formidling og klasseledelse* som viktige ingredienser i lærerrollen. Dette gjorde vi gjennom å arrangere tre workshops med disse tre temaene som overskrift, på stasjoner som studentene skulle rullere på. Her fikk de prøve ut ulike øvelser innenfor temaet. Workshopene ble ledet av faglærere, hvor flere hadde dramafaglig kompetanse. Vi arrangerte også en workshop i estetiske fag, musikk og kunst- og håndverk. Vi arrangerte følgende aktiviteter som vi mente kunne bidra til å styrke læringslysten og læringsbehovet hos studentene: alle 5-10-studentene fikk oppleve de ulike fagene før de valgte fag. Faglærerne i de ulike fag fikk i oppdrag å lage små «minitimer» innenfor sitt fag, og studentene måtte delta i alle fag, også fag de ikke nødvendigvis hadde tenkt å velge.

Vi arrangerte også skolebesøk på universitetsskoler, 5-10 studentene observerte en time på skolene, mens 1-7 studentene fikk muligheter til å forberede en økt som de skulle få prøve ut. Dette dreide seg om enkle ting som det å få oppmerksomhet, eller å gjennomføre enkle aktiviteter som for eksempel sangleker. Disse besøkene ble fulgt opp av refleksjoner.

I oppstartsprogrammet, heretter kalt oppstartsuka, inngikk også andre aktiviteter som allerede var planlagt av andre faglærere, for eksempel lavvotur for å bli kjent og for å styrke klassemiljøet.

Oppstartsuka ble avsluttet med klassevise refleksjoner ledet av prosjektlederne, hvor vi gikk tilbake til de innledende spørsmålene: hva de tenker om *hva* en god lærer er, og *hva som skal til* for å bli en god lærer. «Oppstart med STIL» er dokumentert i en egen delrapport, se vedlegg.

Fase 2. «Fortsettelse med STIL»

Teammøter.

Det avholdes vanligvis to teammøter hvert semester for de ulike trinnene i hver av lærerutdanningene, 1-7 og 5-10. Vi valgte å la STIL-prosjektet bli fast post på disse møtene. Hvordan de ulike fagene har tatt i bruk studentaktive læringsformer har vært diskutert i disse møtene.

I teammøtene deltok faglærere og studenttillitsvalgte, i tillegg til studieleder og representant fra studieadministrasjon.

Teammøtene er dokumentert med møtereferater.

Personalseminar på Sommarøy.

8. og 9. Februar 2018 arrangerte vi arbeidsseminar for ca 50 ansatte i samarbeid med ledelsen ved instituttet for personalet på GLU 1-7 og 5-10. Målet med seminaret var å arbeide med forbedringer av emneplanene i den nye lærerutdanningen. Fagene skulle sees i sammenheng med hverandre med hensyn til arbeidsmåter, arbeidskrav, tverrfaglige temaer og innleveringer. STIL/ProTed hadde særskilt ansvar for å tematisere studentaktive arbeidsformer generelt, samt å ha fokus på nye tverrfaglige tema i lærerutdanningen. I ny, generell del av læreplanen, legges det opp til tre tverrfaglige tema i fremtidens skole; *bærekraftig utvikling, folkehelse og livsmestring*, samt *demokrati og medborgerskap*. Disse tre temaene ønsker vi å løfte fram i den nye lærerutdanningen, gjennom bruk av studentaktive arbeidsformer.

På seminaret hadde vi innledninger om studentenes medvirkning og engasjement, samt om studentintensive læringsformer. Vi la vekt på å synliggjøre hva slags erfaringer de ulike fagmiljøene hadde når det gjaldt egne fag, og disse erfaringene ble delt på en digital tavle som alle hadde tilgang til. Deretter gikk to og to fag sammen, og presenterte for det andre faget en utvalgt studentaktiv arbeidsform; hvorfor og

hvordan man brukte denne arbeidsformen i faget. De ulike fagmiljøene arbeidet deretter i fag-grupper med å vurdere hvilke av de studentaktive arbeidsformene som kunne være relevant for egne fag, og hvordan disse kunne implementeres i ny lærerutdanning. Eksempler på arbeidsformer som ble presentert og diskutert var: lage film, ulike former for rollespill, raske plakater, speed-dating, læringskafe, rebusløp, feltarbeid, med mer.

Senere på seminaret diskuterte vi på tvers av faggrupper hvordan de tre tverrfaglige temaene kunne innarbeides i den nye lærerutdanningen, ved bruk av studentaktive arbeidsformer. Den første workshopen ble avholdt i april (se under), og de to neste skal avholdes i løpet av studentenes andre og tredje studieår.

Erfaringene vi gjorde oss på personalseminaret, kan oppsummeres slik: det finnes et mangfold av studentaktive arbeidsformer i kollegiet allerede, og det er viktig å fortsette å skape arenaer for å dele disse kunnskapene og erfaringene. Å skape disse arenaene, er en særdeles viktig oppgave for å styrke det videre arbeidet med studentaktive arbeidsformer, og for å fortsette arbeidet med progresjon og koherens i utdanningen.

Tverrfaglig workshop

5.april gjennomførte STIL-prosjektet en tverrfaglig workshop over en dag om demokrati og medborgerskap i skolen. Workshopen omfattet alle 120 førsteårsstudentene i begge grunnskolelærerutdanningene, og hadde som mål å øke kunnskap om hva demokrati er og hvorfor dette fagovergripende temaet er viktig å arbeide med i skolen. I tillegg ønsket vi at studentene skulle reflektere over hvordan elever kan lære om demokrati, for demokrati og gjennom demokratisk deltakelse. Workshopen ble planlagt og ledet av prosjektledelsen og områdeleder for studentaktive læringsformer i ProTed. Vi engasjerte 5 masterstudenter i samfunnsfag og faglærere til å delta i gjennomføringen. De skulle tilrettelegge aktiviteter, lede diskusjoner og oppsummeringer i ulike gruppearbeid. Masterstudentene bidro også med praktisk tilrettelegging for aktivitetene.

Workshopen bestod av et innledende foredrag av førsteamanuensis Heidi Biseth fra Høgskolen i Sørøst-Norge: *Må vi snakke om demokrati og medborgerskap? Om begrepsparets praktiske relevans for lærerprofesjonen.* Etter foredraget gjennomførte vi et rollespill, der alle studentene var tilfeldig plassert ved «kafébord», 8 studenter

ved hvert bord. Rollespillet handlet om klasseledelse, og hver deltaker spilte rollen som en lærer i et teammøte. De fikk individuelle instruksjoner på rollekort om hvilken holdning de skulle ha i spillet. To studenter ved hvert bord fikk observasjonsoppgaver og måtte levere et notat til oss i etterkant. Faglærerne og samfunnsfagstudentene fungerte som igangsettere og ledet oppsummeringen, men hadde ellers en tilbaketrasket rolle i spillet. Etter lunsjpausen hadde vi faggruppediskusjoner om hva demokrati er i de ulike fagene, og her organiserte studentene selv gruppene.

Workshopens siste diskusjon handlet om å bringe med seg ideer fra fagdiskusjonene inn i de opprinnelige gruppene, der målet var å kunne presentere et konkret eksempel i plenum på hvordan man kan arbeide med temaet demokrati i skolen på tvers av fag. Workshopen ble oppsummert ved at gruppene trakk fram tre punkter/setninger som illustrerte utbyttet av dagen. Setningene ble skrevet på fargede ark som de brettet papirfly av og sendte videre til andre grupper.

Oppsummering av tilbakemeldingene vi fikk på papirflyene:

Studentene syntes det var spennende å jobbe på tvers av fag. Mange hadde fått øynene opp for at det å arbeide med demokrati og medborgerskap, ville være viktig for dem i deres fremtidige rolle som lærer. De hadde også fått konkretisert og reflektert over viktige verdier som skolen skulle fremme; respekt, toleranse, likeverd. Mange var også fornøyd med erfaringene med rollespill og læringskafe.

Våre refleksjoner rundt workshopen om demokrati og medborgerskap:

Studentenes tilbakemeldinger viser at arbeidsformene i workshopen fungerte godt, og at temaet var relevant for utdanningene. Tilbakemeldingene fra faglærerne støttet opp om dette og lærerne var positive til den utfordringene de fikk med å identifisere demokrati-elementet i eget fag og i tverrfaglige sammenhenger. Vårt utgangspunkt i planleggingen og gjennomføringen av workshopen var å presentere ulike arbeidsformer hvor aktiv deltakelse var et viktig element. Erfaringene våre viste at dette i hovedsak fungerte bra. Vi hadde en stram regi på dagen, men improviserte der det var nødvendig. Et suksesskriterium er grundig og detaljert planlegging og avklart arbeidsfordeling mellom alle deltakerne.

De utfordringene vi støtte på var først og fremst at for få faglærere meldte seg på workshopen og at arrangementet ble litt for omfattende med så mange studenter. Siden det ikke var obligatorisk oppmøte i workshopen, var det vanskelig å beregne hvor mange studenter som faktisk ville delta.

3) Resultater og implikasjoner:

Utgangspunktet for prosjektet *Læringslyst og læringsbehov* er beskrevet innledningsvis. Av naturlige grunner har vi ikke gjort en konkret analyse av førsituasjonen til de nye studentene, vi har kun måtte anta at de ville svart omtrent det samme som tidligere studenter på Studiebarometeret i det 2.året. Det er derfor ikke mulig å si med sikkerhet at det er prosjektet som har medført de endringene hos studentene som vi så langt ser. Likevel; vil har evaluert særlig «Oppstart med STIL» med alle de involverte, både studentene, de ansatte og prosjektgruppa. Med studentene samlet vi dokumentasjon om deres motivasjon for å søke utdanningen gjennom skriving i kafédialogen, vi evaluerte fortløpende alle elementer i oppstartuka, samt at vi gjennomførte en avsluttende individuell evaluering på Padlet. Det som kommer tydelig fram, er at studentene er svært positive til denne uka, og de verdsetter alle de ulike delene, både den innledende kafédialogen, workshopene, skolebesøkene, turene og fagpresentasjonene. Til sammen sier de at dette har gjort dem motiverte og klare for å ta fatt på studiet. Flere trekker spesielt fram betydningen av å bli stilt de tre grunnleggende spørsmålene helt i starten: Hvorfor vil du bli lærer? Hva slags lærer vil du bli? og Hva skal til for at du skal bli den læreren? Det var både bevisstgjørende og motiverende, sier studentene. Faglærerne evaluerte individuelt skriftlig på mail, og flere skriver i sin evaluering av de ser at de har fått en studentgruppe som både faglig og sosialt allerede «er i gang», og som har begynt å tenke faglig omkring utdanningen sin (se rapport «Oppstart med STIL», vedlagt).

Hovedtrekkene i tilbakemeldingene på oppstarten fra lærere og studenter viste at en slik samlet oppstart med et tydelig fokus på relevans og yrkesidentitet var positivt. Studentene fremhevet at det å bli tidlig bevisstgjort på valg av yrke, satte i gang viktige refleksjoner hos dem tidlig i studieforløpet. Faglærerne ga også tilbakemelding på at de var positive til å bli involvert i prosjektets ulike faser. I henhold til målet med prosjektet, vurderte vi det som vellykket. Suksesskriteriene har vært detaljert planlegging, dedikert prosjektledelse i nær dialog med studieledelse- og administrasjon, faglærere, studenter og universitetsskoler. Forbedringspotensialet ligger i tidlig involvering av faglærere og lærere ved universitetsskolene, samt at studentene får utfyllende informasjon om oppstartsuka ved bekreftelse på opptak.

Fase 2 i prosjektet, «Fortsettelse med STIL», hadde som formål å ta de tre spørsmålene med videre inn i fagene og dermed bidra til å holde vedlike den motivasjonen som studentene opplevde at ble styrket i oppstarten. Evalueringene fra denne delen er primært i form av møtereferater fra teammøtene, den tverrfaglige workshopen og personalseminaret. Både de tre spørsmålene spesielt og studentaktive læringsformer generelt har blitt diskutert på alle teammøter, og særlig ser det ut som at erfaringsdeling mellom faglærerne, og delvis med tillitsvalgte studenter tilstede, har vært viktig. De tillitsvalgte studentene har vært tydelige på at særlig oppstarten har vært av stor betydning, og de ønsker både å bidra som deltakere i «Oppstart med STIL» for de nye førsteårsstudentene, og de ønsker også at vi har en ny oppstart for dem, når de nå skal starte sitt år nummer to. Det skal vi gjøre, og vi lager nå en todagers oppstart for andreårsstudentene, der de tre spørsmålene tas opp igjen, men nå med en endring av det tredje spørsmålet: Og hvordan er du på vei til å bli den læreren du ønsker å bli?

Konklusjonen vår er at prosjektet *Læringslyst og læringsbehov* har vært en suksess ved UiT, og særlig er det «Oppstart med STIL» som har satt standarden. Evalueringene var så positive at det aldri var tvil om at dette skulle gjøres på nytt for kommende kull, med noen små justeringer. I tillegg forventet studentene som har gjennomført oppstarten på denne måten at de får møte en form for organisert oppstart med tilsvarende fokus på relevans og yrkesidentitet hver høst. Vi arbeider med å få dette på plass, med god involvering av de tillitsvalgte studentene.

Hva kan andre lære?

Vår inspirasjon kom fra en annen profesjonsutdanning, medisin. Vi analyserte deres oppstart og forsøkte å fange selve ideen i deres Førstehjelpsuke. Ut fra våre analyser var selve ideen som kunne overføres *ikke* kompetansen i førstehjelp, men *yrkesidentitet og nærhet til yrket/relevans*. Vi forsøkte å ta ideen ut av dens opprinnelige kontekst og sette den inn i en lærerutdanningskontekst. I dette arbeidet har vi bygget på en translasjonsteoretisk forståelse av endring og utvikling, endring som *oversettelser* (se blant annet Røvik, 2007 og Røvik, Eilertsen og Furu, 2014). Ut

fra dette laget vi et oppstartprogram som hadde som mål å etablere en tilsvarende yrkesidentitet for kommende lærere, og en lyst til å lære og en forståelse for arbeidet som ligger foran dem i deres utdanning. Vår erfaring er at denne tilnærmingen har vært fruktbar, og med fordel kan overføres, både til andre lærerutdanninger spesielt og til andre profesjonsutdanninger generelt. Andre lærerutdanninger vil kunne bruke flere av våre elementer, men bør selv tilpasse til egen kontekst, mens andre profesjonsutdanninger i større grad må utvikle egne innholdselementer. Det som er felles, er betydningen av å la studentene få en sterk opplevelse av yrkesidentitet og relevans med det samme de starter som studenter på et profesjonsstudium. Å møte et fagmiljø som tydelig kommuniserer felles om dette, vil være avgjørende.

Referanser:

Røvik, K.A. (2007): *Trender og translasjoner*. Oslo: Universitetsforlaget.

Røvik, K.A; Eilertsen, T.V. & Furu, E.M. (red) (2014): *Reformideer i norsk skole*.

Oslo: Cappelen Damm Akademisk.

Vedlegg:

Rapport – Oppstart med STIL (2017)